

מועד הגשה - 3 ביוני 2025.
מהות התביעה - כספית, צו עשה.
סכום התביעה - מעל 2.5 מיליון ש"ח.
המבקשת פטורה מאגרה - לפי תקנה 19(ב) (1) לתקנות בתי המשפט (אגרות), התשס"ז-2007.
אין הליך נוסף בבית משפט בקשר למסכת עובדתית דומה שהמבקשת היא צד או היתה צד לו.

בעניין:

הצלחה – לקידום חברה הוגנת (ע"ר)

עמותה רשומה מספר 580490902
מדרך מנחם בגין 7, רמת גן 5268102
מס' טל': 03-6114485
על ידי באי-כוחה עורך-הדין גיל רון (מ.ר. 14921),
עורכת-הדין הדס הולצשטיין-תמיר (מ.ר. 60155)
ועורכת-הדין ספיר חי זריהן (מ.ר. 92205)
ממשרד גיל רון, קינן ושות', עורכי-דין
ממגדל המוזיאון, רחוב ברקוביץ 4, תל-אביב 6423806
מס' טל': 03-6967676; מס' פקס': 03-6967673
דואר אלקטרוני - office@ronlaw.co.il

המבקשת

- נ ג ד -

בנק מזרחי-טפחות בע"מ

חברה ציבורית מספר 520000522
מרחוב ז'בוטינסקי 7, רמת גן 5252007

המשיב

בקשה לאישור תובענה ייצוגית

בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006

הזמנה לדין

אל : המשיב

הואיל והמבקשת הגישה נגדך בקשה לאישור תובענה כייצוגית, הנך מוזמן להגיש כתב תשובה תוך 90 ימים ממועד המצאת הזמנה זו. אם לא תגיש כתב תשובה, בהתאם לתקנה 130 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018, תהיה למבקשת זכות לקבל פסק דין או החלטה שלא בפניך.

- (א) לאשר למבקשת להגיש תובענה ייצוגית נגד המשיב, בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן: חוק תובענות ייצוגיות);
- נוסח התובענה הייצוגית מצורף לבקשה זו כנספח 1;
- (ב) לקבוע, בהתאם לסעיפים 10 ו-14(א)(1) לחוק תובענות ייצוגיות, כי התובענה תוגש בשם כל עובד זר כהגדרתו בחוק עובדים זרים, התשנ"א-1991 (להלן: חוק עובדים זרים) ובשם כל עובד מסתכן כהגדרתו בחוק עובדים זרים ובחוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט), התשי"ד-1954, שמשכו כספי פיקדון שהופקדו עבורם בחשבון בנק ייעודי המנוהל אצל המשיב מכוח תקנות עובדים זרים (פיקדון לעובדים זרים), התשע"ו-2016 (להלן: תקנות הפיקדון) ותקנות עובדים זרים (פיקדון בחשבון הבנק), התשס"ח-2008 (להלן: תקנות חשבון הפיקדון); והכספים נמשכו בתקופה שמתחילה בשנת 2016 ותסתיים עם הגשת התביעה הייצוגית לאחר אישורה; לחלופין בית המשפט הנכבד מתבקש לקבוע הגדרה אחרת לקבוצה;
- (ג) לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(2) לחוק תובענות ייצוגיות, כי המבקשת תהיה התובעת המייצגת וכי באי-כוחה יהיו באי-הכוח המייצגים בתובענה הייצוגית;
- (ד) לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(3) לחוק תובענות ייצוגיות, כי המעשים והמחדלים המתוארים בבקשה זו מקימים עילות תביעה בשל הפרת חובה חקוקה לפי סעיף 63 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש] (להלן: פקודת הנזיקין) בשל הפרת סעיפים 1א(ה), 1א(ד) ו-1א(א) לחוק עובדים זרים, תקנה 8(א) לתקנות הפיקדון בנוסח שהיה בתוקף עד יולי 2024, נוהל רשות אוכלוסין וההגירה 9.0.0003 "פיקדון לעובדים זרים" (עדכון אחרון – 26.8.2024), נוהל רשות האוכלוסין וההגירה 9.0.0004 "פיקדון לעובדים זרים שהם מסתננים" (עדכון אחרון – 23.9.2024), והוראות התשלום שרשות האוכלוסין וההגירה מוציאה ביחס לכל עובד; רשלנות לפי סעיף 35 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש]; הפרת סעיפים 10 ו-13 לחוק הנאמנות, התשל"ט-1979 (להלן: חוק הנאמנות); הפרת סעיף 1 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, התשל"ט-1979 (להלן: חוק עשיית עושר ולא במשפט); הפרת סעיף 3 לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981 (להלן: חוק הבנקאות); וכל עילה נוספת העולה מן העובדות שבבקשה זו;
- (ה) לקבוע, בהתאם לסעיף 14(א)(4) לחוק תובענות ייצוגיות, כי אלה יהיו הסעדים בתובענה הייצוגית –
- (1) חיוב המשיב לשלם לחברי הקבוצה סכומים שנוכו ביתר מכספי הפיקדון, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועד הניכוי ועד ההשבה בפועל;
 - (2) חיוב המשיב לתקן את שיטת ניכוי המס מכספי הפיקדון, כך שניכוי מס בשיעור 15% יחול על היתרה נטו - כלומר על היתרה לאחר שבוצעו כל יתר הניכויים - עמלות, הוצאות הרכה, וקנס בשל שהייה שלא כדין;
 - (3) חיוב המשיב למסור לחברי הקבוצה מידע מלא בנוגע להעברת כספי הפיקדון;
 - (4) מינוי בעל תפקיד אשר יפקח על ביצוע פסק הדין;
- (ו) להורות, בהתאם לסעיף 25 לחוק תובענות ייצוגיות, כי ההחלטה בבקשה תפורסם ויימסרו עליה הודעות באופן שייקבע על ידי בית המשפט הנכבד, לרבות פרסום הודעה בולטת בסניף המשיב בנמל התעופה בן גוריון, משלוח הודעות אישיות לחברי קבוצה שניתנים לאיתור ופרסום מודעות בעיתונות; וכן להורות כי המשיב יישא בעלות הפרסום ומשלוח ההודעות;
- (ז) לאשר את התובענה כתובענה ייצוגית, בנוסח המוצע או בכל שינוי עליו בית המשפט הנכבד יחליט בהתאם לסעיף 13 לחוק תובענות ייצוגיות, הכל כפי שייראה בעיני בית המשפט הנכבד ראוי לשם הבטחת ניהול הוגן ויעיל של התובענה הייצוגית; וכן
- (ח) לחייב את המשיב בהוצאות ובשכר טרחת עורכי הדין.

חלק ראשון - מבוא

1. מעסיקים של מהגרי עבודה בישראל מעבירים מדי חודש תשלומים עבור הזכויות הסוציאליות של העובדים, לחשבונות בנק שבניהול המשיב. מדובר הן בעובדים זרים שהורשו להיכנס לישראל והן בעובדים שנכנסו לישראל שלא דרך תחנת גבול (עובדים אלה מכונים בחוק מסתננים; אנו נתייחס אליהם בבקשה זו כמבקשי מקלט). כספים אלה מכונים פיקדון. בהתאם לחוק, העובדים זכאים לקבל את כספי הפיקדון בעת יציאתם מהארץ.
2. החל משנת 2016 חשבונות הבנק בהם מופקדים כספי הפיקדון מנוהלים אצל המשיב, מכוח זכייה במכרז שהוציא משרד האוצר.
3. עובד שעתיד לצאת מישראל פונה, לקראת מועד היציאה, לרשות האוכלוסין וההגירה בבקשה לקבל את כספי הפיקדון. הרשות מעבירה הוראת תשלום לעובד ולמשיב, ומציינת את סכום היתרה בחשבון, הניכויים וסכום התשלום לעובד.
4. כשהמשיב מקבל הוראת תשלום ובקשה למשיכת כספי הפיקדון, עליו לנכות סכומים שונים - עמלה, הוצאות בגין הרחקה, ולעיתים גם ניכויים בשל שהייה שלא כדין. מהיתרה יש לנכות מס. המשיב אינו פועל כך. הוא מנכה מס מסכום הפיקדון הכולל שהצטבר בחשבון (הסכום ברוטו), ולא מהסכום שנותר לאחר הניכויים האחרים. בכך המשיב מעביר לעובדים סכום חסר. התנהלות זו מנוגדת לדין. היא גם מנוגדת להוראות התשלום שרשות האוכלוסין מעבירה למשיב ביחס לכל עובד.
5. מדובר במהגרי עבודה, מהקבוצות החלשות במשק. התשלום החסר נעשה מתוך כספים ששולמו עבור הזכויות הסוציאליות הבסיסיות שלהם. בית המשפט העליון עמד על החשיבות של תשלום הכספים לעובדים אלה, וקבע כי "שלילת כספי הפיקדון – כולם או חלקם – מהווה בעיני פגיעה ממשית בזכות לקניין של אחת מן הקבוצות החלשות בחברה" – בג"ץ 6942/19 צ'באנו נ' שר הפנים, פסקה 47 לחוות הדעת של השופטת חיות (נבו 12.7.2023), ראו גם פסקה 11 לחוות הדעת של השופטת ברק-ארז (להלן: עניין צ'באנו). אותו מקרה עסק בחוקיות הניכויים מכספי הפיקדון בשל שהייה שלא כדין. הדברים יפים לענייננו, ביתר שאת.
6. התשלום החסר נעשה רגע לפני שהעובדים עוזבים את הארץ, בלי שניתן להם הסבר, ובלי שיש להם דרך להבין זאת. בכך המשיב מפר גם את חובות הגילוי המוטלות עליו.
7. ביחס לחלק מהעובדים מדובר בסכומים משמעותיים, המגיעים עד אלפי ש"ח. העובדים עמלו קשה כדי להיות זכאים לכספים אלה. יש לדאוג לכיבוד זכאותם.

חלק שני - רקע - מהגרי עבודה זכאים לקבל את כספי הפיקדון מהמשיב

8. סעיף 1א(ו)(1) לחוק עובדים זרים, קובע כי "תשלומים סוציאליים שעל המעסיק או העובד הזר לשלם לקרן פנסיה, לתכנית חיסכון אחרת, לקופת תגמולים או לתשלום פיצויי פיטורים, יעביר המעסיק לקרן או לחשבון הבנק, לפי הענין, ואליהם בלבד את התשלום הסוציאלי שהוא חב בו, והכל בשיעורים שנקבעו...". תשלומים אלה מכונים כספי פיקדון (סעיף 1א(א) לחוק עובדים זרים).

9. החל מיום 1 באוגוסט 2016 חובת התשלום בגין זכויות סוציאליות של עובדים זרים, מוסדרת בתקנות הפיקדון. לפי תקנה 2(א) לתקנות הפיקדון, מעסיק של עובד זר חייב לקיים עבורו "פיקדון בסכום מרכיב הפיצויים ומרכיב תגמולי המעסיק שעליו לשלם...". תקנה 4 לתקנות הפיקדון מורה כי "פיקדון לפי תקנות אלה ישולם לחשבון בנק נפרד המיועד אך ורק למטרה זו, שנפתח ומנוהל לפי תקנות פיקדון בחשבון הבנק, מדי חודש בחודשו...".
10. לפי תקנה 2 לתקנות חשבון הפיקדון, "הפיקדון לעובדים זרים ינוהל בידי בנק או גוף אחר אשר ייבחר בהליך תחרותי". תקנה 9 לתקנות הפיקדון מורה כי "הכספים שבחשבון הבנק, ישולמו לעובד הזר כאמור בתקנות אלה באמצעות הגוף המנהל את חשבון הבנק...".
11. המשיב זכה בהליך התחרותי שניהלה המדינה, והחל משנת 2016 הוא מנהל את כספי הפיקדון למהגרי עבודה.
12. לפי סעיף 1א(ד) לחוק עובדים זרים, "עובד זר זכאי לקבל את הכספים ששולמו בעדו לקרן או לחשבון הבנק בתוספת הרווחים שנצברו עליהם, בניכוי דמי ניהול של הקרן או בניכוי עמלות בשל ניהול חשבון הבנק, לפי הענין ובניכוי מס כדון במועד, במקום ובתנאים שקבע שר הפנים, ובלבד שהעובד הזר עזב את ישראל, שלא לצורך יציאה זמנית ממנה, עד תום התקופה שבה הורשה לשהות בה לפי הוראות חוק הכניסה לישראל...".
13. אם כן, בהתאם להסדר הקבוע בחוק ובתקנות, מעסיק של עובד זר חייב להפקיד עבורו מדי חודש את כספי הפיקדון, לחשבון בנק המנוהל אצל המשיב. בתום תקופת ההעסקה, העובד זכאי לקבל את כספי הפיקדון שהופקדו עבורו, ובלבד שהוא עוזב את ישראל בתום התקופה שבה הורשה לשהות בה.
14. אם העובד הזר אינו עוזב את ישראל עד תום תקופה זו, מסכום הפיקדון מבוצע ניכוי באופן הדרגתי, בהתאם לתקופה בה העובד שהה בארץ ללא אשרה כדן. ככל שהתקופה ארוכה יותר, שיעור הניכוי גבוה יותר. עד חודש יולי 2024 מנגנון הניכוי היה קבוע בסעיפים 1א(ד) ו-1א(ז)(3) לחוק עובדים זרים ובתקנה 8 לתקנות הפיקדון.
15. ביום 12 ביולי 2023 ניתן על ידי בית המשפט העליון פסק הדין בעניין צ'באנו. מדובר בעתירה שתקפה את חוקתיות הניכוי. נקבע כי ההסדר פוגע בזכות הקניין באופן שאינו עומד בתנאי פסקת ההגבלה הקבועה בסעיף 8 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, ויש להורות על ביטולו. למדינה ניתנה שהות לגבש הסדר חלופי (עניין צ'באנו, פסקאות 86-87).
16. בהמשך לכך, בחודש יולי 2024 בוטלה תקנה 8 לתקנות הפיקדון, ונחקק סעיף 1א(ד1) לחוק עובדים זרים. לפי הוראת חוק זו, עובד זר יהיה זכאי לסכום בסיסי של 25% מכספי הפיקדון (סעיף 1א(ד1)(1) לחוק עובדים זרים) ובלבד שעזב את ישראל. כן שונו שיעורי הניכוי שיחולו בעקבות שהייה בישראל ללא אשרה (סעיף 1א(ד1)(2) והתוספת הראשונה לחוק). ראו דברי ההסבר להצעת חוק עובדים זרים (תיקון מס' 24) (פיקדון לעובדים זרים), התשפ"ד-2024, ה"ח הממשלה 430, 433.

17. הסדר דומה בעיקרו חל על מבקשי מקלט, עובדים שלא נכנסו לישראל דרך תחנת גבול, המכונים בחוק מסתננים. סעיף 1א(א) לחוק עובדים זרים קובע כי "מעסיק של עובד זר שהוא מסתנן יפקיד בעדו פיקדון בסכום השווה ל-36% משכר עבודתו של המסתנן בעד החודש שבעדו משולם הפיקדון (בפרק זה – פיקדון לגבי מסתנן); חלק הפיקדון השווה ל-16% משכר עבודתו כאמור ישולם בידי המעסיק (בפרק זה – חלק המעסיק) וחלק הפיקדון השווה ל-20% משכר עבודתו ינוכה בידי המעסיק משכר עבודתו של המסתנן בעד אותו חודש (בפרק זה – חלק העובד)..." חלק העובד בפיקדון בוטל בבג"ץ 2293/17 גרסגהר נ' הכנסת (נבו) (23.4.2020).

18. כמו כן, החוק קובע מנגנון ניכוי מכספי הפיקדון, לעובד מבקש מקלט שלא עזב את ישראל בתום תקופת שהייה החלה לגביו (סעיף 1א(א) לחוק עובדים זרים והתוספת השנייה לחוק). ראו גם סעיפים 1א עד 1א8 לחוק עובדים זרים; ותקנות עובדים זרים (דרך לתשלום פיקדון לעובד זר שהוא מסתנן), התשע"ז-2017.

19. לסיכום חלק זה, מהגרי עבודה זכאים לקבל את כספי הפיקדון במועד בו הם יוצאים מישראל. אם הם שוהים בארץ תקופה מסוימת ללא אשרה כדין - מבוצע ניכוי מכספי הפיקדון בשיעורים משתנים, בהתאם לתקופת שהייה. עקרון זה נשמר גם לאחר תיקון החוק והתקנות.

חלק שלישי - יש לחשב את ניכוי מס הכנסה על בסיס יתרת הפיקדון נטו לאחר כל הניכויים

20. על סכום הפיקדון שמהגר עבודה מקבל מושת מס הכנסה בשיעור של 15%. בהתאם לחוק, לתקנות ולנהלי רשות האוכלוסין וההגירה, יש לנכות את המס רק בשלב בו הכספים מתקבלים על ידי העובד. הניכוי מחושב לפי סכום הפיקדון לאחר שכבר נעשו כל הניכויים האחרים.

21. סעיף 1א(ה) לחוק עובדים זרים קובע כך –

"(ה) למרות האמור בפקודת מס הכנסה –

(1) סכומים שהופקדו בקרן או בחשבון הבנק בהתאם לפרק זה יראו אותם כהכנסה בידי העובד הזר במועד שבו התקבלו על ידו;

(2) כספים שנצברו לעובד הזר בקרן או בחשבון הבנק יוטל עליהם מס הכנסה בשיעור סופי של 15% בלא זכות לפטור, ניכוי או קיזוז כלשהם ותחול עליהם, בעת תשלומם לידי העובד הזר, חובת ניכוי במקור בהתאם לסעיף 164 לפקודת מס הכנסה".

22. תקנה 8(א) לתקנות הפיקדון, בנוסח שהיה בתוקף עד יום 23 ביולי 2024, הורתה כך –

"(א) עזב העובד הזר את ישראל לאחר תום התקופה לשהייה בישראל החלה לגביו אך לא יאוחר משישה חודשים מתום התקופה כאמור, יהיה זכאי לקבל את הכספים שבחשבון הבנק בתוספת רווחים ובניכוי עמלות בשל ניהול חשבון הבנק ובניכויים נוספים כמפורט להלן, ולפי הסדר כמפורט להלן:

(1) הוצאות ההרחקה החלות עליו לפי הפרק הרביעי לחוק הכניסה לישראל;

(2) סכום השווה למכפלת הסכום שנותר לאחר הניכוי לפי פסקה (1) בשיעור הניכוי המפורט בטור ב' בטבלה שלהלן, בהתאם לתקופה שחלפה מתום התקופה לשהייה בישראל החלה לגביו עד למועד עזיבתו את ישראל (בתקנה זו – תקופת השיהוי), המפורטת בטור א' בטבלה שלהלן:

טור א' תקופת השיהוי	טור ב' שיעור הניכוי באחוזים
מעל חודש עד חודשיים	15
מעל חודשיים עד שלושה חודשים	25
מעל שלושה חודשים עד ארבעה חודשים	35
מעל ארבעה חודשים עד חמישה חודשים	50
מעל חמישה חודשים עד שישה חודשים	65 ;

(3) מס כדין על הסכום הנותר לאחר הניכוי לפי פסקה (2), לפי סעיף 1א(ה)(2) לחוק.

23. כאמור, לאחר פסק הדין בעניין צ'באנו תקנה זו בוטלה, ונוסף סעיף 1א(ד1) לחוק עובדים זרים, שקובע כך –

"(ד1) על אף האמור בסעיף קטן (ד), עזב העובד הזר את ישראל שלא לצורך יציאה זמנית ממנה, לאחר תום התקופה שבה הורשה לשהות בה לפי הוראות חוק הכניסה לישראל, יחולו הוראות אלה:

(1) העובד הזר יהיה זכאי לקבל חלק השווה ל-25% מכספי הפיקדון בתוספת הרווחים שנצברו בשל אותו חלק, בניכוי דמי ניהול של הקרן או בניכוי עמלות בשל ניהול חשבון הבנק, לפי העניין, ובניכוי מס כדין לפי הוראות סעיף קטן (ה)(2) על הרווחים שנצברו בשל אותו חלק (בסעיף קטן זה – החלק הבסיסי), במועד ובמקום שנקבעו לפי הוראות סעיף קטן (ד), ובלבד שהגיש לממונה בקשה בכתב לקבלת הכספים כפי שנקבע לפי אותו סעיף קטן;

(2) עזב העובד הזר את ישראל לא יאוחר מ-12 חודשים מתום התקופה שבה הורשה לשהות בה לפי הוראות חוק הכניסה לישראל, יהיה זכאי, נוסף על החלק הבסיסי, ליתרת כספי הפיקדון בתוספת הרווחים שנצברו עליהם ובניכויים כמפורט להלן ולפי סדר זה:

(א) הוצאות ההרחקה החלות עליו לפי הפרק הרביעי לחוק הכניסה לישראל, שיועברו לאוצר המדינה;

(ב) סכום השווה למכפלת הסכום שנותר לאחר הניכוי לפי פסקת משנה (א) בשיעור הניכוי החל לגבי העובד הזר, המפורט בטור ב' לתוספת הראשונה ב1, בהתאם לתקופה שחלפה מתום התקופה שבה העובד הזר הורשה לשהות בישראל לפי הוראות חוק הכניסה לישראל עד מועד עזיבתו את ישראל (בסעיף זה – תקופת השיהוי), המפורטת בטור א' לתוספת הראשונה ב1;

(ג) מס כדין על הסכום הנותר לאחר הניכוי לפי פסקת משנה (ב), לפי הוראות סעיף קטן (ה)(2).

24. הנה, בהתאם לדין, כספי הפיקדון מוגדרים כהכנסה החייבת במס, רק במועד בו הם מתקבלים על ידי העובד. מדובר ביתרה נטו, כלומר הסכום שנותר לאחר שבוצעו כל הניכויים - עמלות, הוצאות הרחקה, וקנס בשל שהייה שלא כדין. על היתרה נטו חל מס בשיעור 15%, ויש לנכותו. כך גם נקבע בעניין צ'באנו, ראו פסקה 37.
25. סדר ניכויים זה נכון הן למצב החוקי ששרר לפני תיקון החוק והתקנות, והן להסדר החוקי שבתוקף אחרי התיקון.
26. הסדר דומה חל על עובדים שהם מבקשי מקלט - ראו סעיפים 1א(ה)(3)(ב) ו-1א(4)(א) לחוק עובדים זרים. לפי סעיף 1א(4)(א)(2)(ג) לחוק, המס מוטל על הסכום הנותר לאחר הניכויים האחרים.
27. כאמור, המשיב מנהל את חשבונות הפיקדון. רשות האוכלוסין וההגירה הוציאה את נוהל 9.0.0003 "פיקדון לעובדים זרים" (עדכון אחרון - 26.8.2024), הקובע, בין היתר, את "אופן תשלום הפיקדון לעובד הזר עם יציאתו מישראל יציאה של קבע או לאחריה" (סעיף ב.1 לנוהל). הנוהל סוקר את הניכויים המותרים מסכומי הפיקדון של עובד שעזב את ישראל לאחר תום התקופה המותרת, ומורה, בהתאם לחוק ולתקנות, כי יוטל "מס כדין על הסכום הנותר לאחר הניכויים הקודמים" (סעיף ה.3.ג לנוהל; וראו גם סעיף ה.1.ה לנוהל בנוסחו הקודם, עדכון 14.7.2022).
- נוהל פיקדון לעובדים זרים מצורף לבקשה זו כנספח 2.
28. בהתאם לנוהל, על עובד המתכוון לצאת מישראל להגיש בקשה ליחידת הפיקדונות של רשות האוכלוסין וההגירה, לקבלת כספי הפיקדון, עד 30 ימים לפני מועד היציאה (סעיף ו.1 לנוהל). הגורם המוסמך ביחידת הפיקדונות מפקח הוראת תשלום, שנמסרת לעובד ולבנק. בהגיע העובד לנמל התעופה, עליו לגשת לעמדת המשיב ולהציג את הוראת התשלום. הכספים נמסרים לו במזומן או בהעברה בנקאית, לפי בחירתו (סעיף ו.3 לנוהל).
29. ושוב, הסדר דומה קבוע עבור עובדים מבקשי מקלט. ראו נוהל רשות האוכלוסין וההגירה 9.0.0004 "פיקדון לעובדים זרים שהם מסתננים" (עדכון אחרון - 23.9.2024). גם בנוהל זה נקבע כי יוטל "מס כדין על הסכום הנותר לאחר הניכויים הקודמים" - סעיף ה.1.א.3.
- נוהל פיקדון לעובדים מבקשי מקלט מצורף לבקשה זו כנספח 3.
30. בהתאם לכך, רשות האוכלוסין וההגירה מעבירה למשיב באופן שוטף הוראות תשלום עבור מהגרי עבודה. בהתאם לחוק, לתקנות ולנוהלי רשות האוכלוסין וההגירה, בהוראות התשלום הרשות מנחה את המשיב להשית מס בשיעור 15% על הסכום שיוותר מכספי הפיקדון, לאחר כל הניכויים.
- דוגמה להוראת תשלום של רשות האוכלוסין מצורפת לבקשה זו כנספח 4.
31. לסיכום חלק זה, במועד בו כספי הפיקדון מתקבלים על ידי העובד, יש להטיל מס בשיעור של 15%, לאחר שנוכו כבר עמלות, הוצאות הרחקה וקנס בשל שהייה בישראל ללא אשרה כדין.

חלק רביעי - המשיב מנכה מכספי הפיקדון ביתר

32. המשיב מנכה מס בשיעור 15% מסכום הפיקדון הכולל (סכום הברוטו), לפני ניכויי העמלה והקנס בגין שהייה ללא אשרה. הדבר מנוגד לחוק.
33. לדוגמה נציג את המקרה של מר אסיל קאאן פידאן, אזרח טורקיה. מר פידאן עבד בשנים האחרונות בחברת בנייה בישראל, מכוח אשרת עבודה. ביום 15 ביוני 2023 מר פידאן עזב את הארץ. בהתאם להוראת התשלום שרשות האוכלוסין הפיקה עבורו, יתרת הכספים בחשבונו עמדה על 37,970.17 ש"ח. על סכום זה הוטלו מספר ניכויים - עמלת בנק - 80 ש"ח; ניכוי בגין שהייה ללא אשרה חוקית בשיעור 15% - 5,683.53 ש"ח; מס הכנסה בשיעור 15% מהסכום שנותר - 4,690.87 ש"ח; ומס על הרווח בסכום של 140.13 ש"ח. לאחר ניכויים אלה, מר פידאן היה זכאי לקבל סכום של 27,375.64 ש"ח. סכומים אלה הופיעו בהוראת התשלום של רשות האוכלוסין, שהופנתה למשיב ולמר פידאן. בהוראה נמסר כי "את יתרת הכספים בחשבונך, לאחר ביצוע הניכויים כמפורט לעיל, תוכל לקבל בבנק המזרחי בנתב"ג בתאריך 15/6/2023".
- הוראת התשלום שהופקה למר פידאן ביום 28 במאי 2023 מצורפת לבקשה זו כנספח 5.
34. ביום 15 ביוני 2023 מר פידאן הגיע לנמל התעופה בן גוריון, פנה לסניף של המשיב (סניף מספר 618), וביקש לקבל את כספי הפיקדון. המשיב ניכה עמלה בסכום של 20 דולר (72.76 ש"ח), ומסר לו סכום של 7,320 דולר, השווה לסכום של 26,631 ש"ח (לפי שער המרה של 3.63 ש"ח לדולר).
- אישור על קבלת הכספים על ידי מר פידאן מהמשיב ביום 15 ביוני 2023 מצורף לבקשה זו כנספח 6.
35. בעוד שלפי הוראת התשלום של רשות האוכלוסין עמדו לרשותו יתרה של 27,375 ש"ח, בפועל הוא קיבל סכום של 26,631 ש"ח בלבד. הוא קיבל 744 ש"ח פחות מהמגיע לו.
36. ביום 14 באוגוסט 2023 פנה מר פידאן, באמצעות באי-כוחו (המייצגים גם בהליך זה) אל המשיב, ודרש לקבל את הסכום החסר.
- מכתב של באי-כוח מר פידאן מיום 14 באוגוסט 2023 מצורף לבקשה זו כנספח 7.
37. ביום 28 בספטמבר 2023 גברת נעמי אלדר, רכזת פניות הציבור אצל המשיב, הודיעה כי המשיב פנה לרשות האוכלוסין, אשר פנו למשרד האוצר, ואולם טרם התקבלה תשובה. ביום 20 בנובמבר 2023 גברת אלדר הודיעה כי רשות האוכלוסין אישרה להעביר למר פידאן את ההפרש. ביום 28 בנובמבר 2023, לאחר העברת פרטיו של מר פידאן, הסכום החסר הועבר אליו.
- תכתובת דואר אלקטרוני בין באי-כוח מר פידאן ונציגי המשיב מצורפת לבקשה זו כנספח 8.
- אישור מיום 28 בנובמבר 2023 על העברת הכספים למר פידאן מצורף לבקשה זו כנספח 9.
38. נציגי המשיב התבקשו להציג את מקור הטעות (נספח 8 לבקשה זו). ביום 28 בינואר 2024 התקבל מכתב תשובה. המשיב הסביר כי "הפער נבע מטעות בתחשיב סדר הניכויים". במכתב מופיעה טבלה המסבירה את סדר הניכויים הנכון - תחילה יש להפחית עמלה בסכום של 72.76 ש"ח; לאחר מכן יש לנכות שיעור של 15% בשל תקופת שהייה בישראל ללא אשרה כדן; ורק מהסכום הנותר יש לנכות מס בשיעור 15%.
- מכתב המשיב מיום 28 בינואר 2024 מצורף לבקשה זו כנספח 10.

39. למרבה הצער, בירור של העניין העלה כי הטעות שנעשתה בעניינו של מר פידאן איננה מקרית. המשיב שוגה בתחשיב סדר הניכויים באופן רוחבי, ומעביר תשלום חסר לעובדים רבים נוספים.
40. מר אחמט סאהין, אזרח טורקי, עבד בישראל בחברת בניה, ויצא מהארץ ביום 24 באפריל 2023. לפי הוראת התשלום של רשות האוכלוסין הוא היה זכאי לקבל סכום של 10,023.71 ש"ח. המשיב העביר לו סכום של 2,229 דולר, השווה לסכום של 8,227.46 ש"ח (לפי שער המרה של 3.69 ש"ח לדולר). מר סאהין קיבל תשלום בחסר של 1,722.42 ש"ח.
- הוראת התשלום שהופקה למר סאהין ביום 20 באפריל 2023 מצורפת לבקשה זו כנספח 11.
- אישור על קבלת הכספים של מר סאהין מהמשיב ביום 25 באפריל 2023 מצורף לבקשה זו כנספח 12.
41. מר אוזקאן דיקמן, גם הוא אזרח טורקי שעבד בישראל בחברת בניה, יצא מהארץ ביום 6 ביולי 2023. לפי הוראת התשלום של רשות האוכלוסין הוא היה זכאי לקבל סכום של 3,784.68 ש"ח. המשיב העביר לו סכום של 664 דולר, השווה לסכום של 2,494.78 ש"ח (לפי שער המרה של המשיב באותו מועד - 3.75 ש"ח לדולר). מר דיקמן קיבל תשלום חסר של 1,289.9 ש"ח.
- הוראת התשלום שהופקה למר דיקמן ביום 28 ביוני 2023 מצורפת לבקשה זו כנספח 13.
- אישור על קבלת הכספים של מר דיקמן מהמשיב ביום 6 ביולי 2023 מצורף לבקשה זו כנספח 14.
42. עניין זה הובא לידיעת המבקשת, והיא פעלה לבירור מעמיק של העניין. ביום 30 בינואר 2024 המבקשת פנתה לרשות האוכלוסין בבקשה לפי חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998, וביקשה לקבל נתונים על כספי פיקדון של עובדים זרים. ביום 12 במאי 2024 התקבל מענה. הרשות הסכימה למסור רק חלק מהמידע.
- פניית המבקשת לרשות האוכלוסין מיום 30 בינואר 2024 מצורפת לבקשה זו כנספח 15.
- מכתב מרשות האוכלוסין מיום 12 במאי 2024 מצורף לבקשה זו כנספח 16.
43. ביום 5 ביוני 2024 המבקשת פנתה שוב לרשות האוכלוסין, וביקשה לקבל מדגם של הנתונים. במקביל, המבקשת פנתה למשרד האוצר.
- פניות המבקשת מיום 5 ביוני 2024 מצורפות לבקשה זו כנספח 17.
44. ביום 8 בספטמבר 2024 התקבל מכתב תשובה מרשות האוכלוסין, לפיו "ניתן להפיק דו"ח מרוכז שבו ביחס לכל עובד שיצא מישראל ומשך כספי פיקדון בחודשים אפריל-יולי 2023 יוצגו הנתונים הבאים: סך היתרה שנצברה בחשבון העובד לפני יציאתו מישראל, פירוט הניכויים (עמלת בנק, הוצאות הרכה, ניכוי בגין שהייה בלתי חוקית ומס הכנסה) וסכום הנטו ששולם לעובד". מדגם זה הועבר בהמשך. כן הועברו טבלאות נוספות עם נתונים, והועבר חלק מהמידע שהתבקש ממשרד האוצר.
- תשובת רשות האוכלוסין מיום 8 בספטמבר 2024 מצורפת לבקשה זו כנספח 18. את מלוא המידע שהועבר בטבלאות אקסל ניתן למצוא בקישור הבא - <https://did.li/aQUaa> (לצורך צפייה יש להעתיק את הקישור לשורת החיפוש האינטרנטי).
- המדגם שהועבר מרשות האוכלוסין ביום 11 בנובמבר 2024 מצורף לבקשה זו כנספח 19.
- המידע שהועבר ממשרד האוצר ביום 24 בנובמבר 2024 מצורף לבקשה זו כנספח 20.
45. המדגם מוכיח טעות רוחבית. המשיב מחשב את שיעור המס על בסיס סכום הפיקדון שבחשבון, לפני הניכויים, ולא לאחר הניכויים, כפי שמורה החוק.

46. למשל, לעובד שמופיע במדגם (נספח 19 לבקשה זו) כמס' 75 נרשמה יתרה כוללת של 1,527.98 ש"ח, עמלה לבנק בסכום של 76.77 ש"ח ומס הכנסה בסכום של 229.20 ש"ח. הסכום בגין מס ההכנסה שווה ל-15% מסכום הפיקדון הכולל, לפני הפחתה של העמלה. כאמור, סדר הניכויים שגוי. המשיב היה צריך קודם להפחית את העמלה מסכום הפיקדון הכולל (1,527.98-76.77), ורק מהסכום הנותר לנכות מס בשיעור 15% (1,451.21 x 15%). לפי חישוב זה, סכום המס עומד על 217.68 ש"ח. אותו עובד קיבל תשלום חסר של 11.52 ש"ח.
47. עוד לדוגמה, לעובד מס' 1943 נרשמה יתרה כוללת של 34,955.5 ש"ח, והוטל מס בסכום של 5,243.33 ש"ח. סכום זה מהווה 15% מסכום היתרה הכוללת. המשיב היה צריך להפחית מסכום הפיקדון תחילה את העמלה, ולנכות מהסכום הנותר 25% בשל שהייה בישראל ללא אשרה כדין. חישוב כזה מניב סכום של 26,162.08 ש"ח. מסכום זה היה על המשיב לנכות מס בשיעור 15%. סכום המס הנכון עומד על 3,924.31 ש"ח, בעוד שהוטל עליו מס בסכום של 5,243.33 ש"ח. העובד קיבל תשלום חסר של 1,319 ש"ח.
48. המדגם מתייחס לנתונים של עובדים שעזבו את הארץ בין החודשים אפריל עד יולי 2023. אין כל סיבה להניח כי רק בחודשים הללו המשיב שגה באופן החישוב.
49. לא רק שהמשיב מנכה כספים ביתר, הוא גם מטעה את העובדים. כשמהגר עבודה מושך את כספי הפיקדון הוא מקבל מהמשיב מסמך המכונה "רכישת מט"ח" (למשל נספח 6 לבקשה זו). מסמך זה אינו כולל נתונים בסיסיים על כספי הפיקדון שמועברים לעובד. הוא אינו כולל את הסכום הכולל של הפיקדון, את הוצאות ההרחקה, את גובה הקנס שהוטל בגין שהייה בישראל ללא אשרה, או את סכום המס שנוכה. המסמך מציין רק את העמלה בה חוייב העובד, את הסכום הכולל שקיבל בדולרים (בחלוקה לסוגי השטרות) ואת שער ההמרה. במצב דברים זה, העובדים אינם יכולים להתחקות אחר התשלום שניתן להם.
50. לסיכום חלק זה, המשיב מנכה מס ביתר. הניכוי נעשה מסכום הפיקדון הכולל - לפני ניכויי העמלה לבנק ולפני שנוכו סכומים בגין שהייה בישראל ללא אשרה. החישוב השגוי מביא לכך שלעובדים משולם סכום חסר. ההתנהלות אינה נקודתית. הניכוי השגוי נעשה באופן רוחבי לעשרות אלפי עובדים.

חלק חמישי - עילות התביעה

51. התנהלות המשיב מקימה לחברי הקבוצה עילות תביעה חזקות.
52. לחברי הקבוצה עומדת עילה בגין הפרת חובה חקוקה. סעיף 63(א) לפקודת הנזיקין קובע כי מפר חובה חקוקה הוא מי שאינו מקיים חובה המוטלת עליו על פי כל חיקוק ... והחיקוק, לפי פירושו הנכון, נועד לטובתו או להגנתו של אדם אחר, וההפרה גרמה לאותו אדם נזק מסוגו או מטבעו של הנזק שאליו נתכוון החיקוק ...".
53. סעיף 1 לפקודת הפרשנות [נוסח חדש] מגדיר חיקוק כך - "כל חוק וכל תקנה בין שניתנו לפני תחילת תקפה של פקודה ובין שניתנו לאחריה...". תקנה מוגדרת כך - "תקנה, כלל, חוק עזר, מנשר, אכרזה, צו, הוראה, הודעה, מודעה, או מסמך אחר, שניתנו מאת כל רשות בארץ ישראל או בישראל ... מכוח חוק ... לרבות צו, הוראה, הודעה, מודעה או מסמך אחר שניתנו על יסוד תקנה, כלל או חוק עזר כאמור...".

54. הראינו כי המשיב מפר הוראות חוק, תקנות, נהלים והוראות תשלום של רשות האוכלוסין. המשיב מפר את סעיפים 1א(ה), 1א(ד1) ו-1א4(א) לחוק עובדים זרים. הוא מפר את תקנה 8(א) לתקנות הפיקדון בנוסח שהיה בתוקף עד יולי 2024, וכן הוא מפר את נוהלי רשות אוכלוסין אותם הצגנו. נוסף על כך, המשיב מפר את הוראות התשלום שרשות האוכלוסין מוציאה ביחס לכל עובד.
55. הוראות אלו נועדו, בין היתר, "להבטיח לעובדים הזרים רשת ביטחון סוציאלי לאחר עזיבתם את ישראל" (עניין צ'באנו, פסקאות 24 ו-50). מעבר לכך ולמעלה מן הצורך, בהעדר שיקולים מיוחדים, יש לראות כל חובה שהוטלה מכוח חיקוק על אדם פרטי או על גוף ציבורי, כהוראה לטובתו של הנפגע מהפרתה - ע"א 2351/90 לסלאו נ' ג'אמל, פ"ד מז(1) 629, 636-637 (1993).
56. הפרת החובות הקבועות בדין גורמת לכך שמהגרי עבודה מקבלים סכום נמוך מזה שהם זכאים לו. זה בדיוק סוג הנזק אותו ההוראות נועדו למנוע. כל יסודות עוולת הפרת חובה חקוקה מתקיימים.
57. התנהלות המשיב ומחדליו, מקימים לעובדים גם עילת תביעה בגין רשלנות. סעיף 35 לפקודת הנזיקין קובע כי "עשה אדם מעשה שאדם סביר ונבון לא היה עושה באותן נסיבות, או לא עשה מעשה שאדם סביר ונבון היה עושה באותן נסיבות, או שבמשלח יד פלוני לא השתמש במיומנות, או לא נקט מידת זהירות, שאדם סביר ונבון וכשיר לפעול באותו משלח יד היה משתמש או נוקט באותן נסיבות – הרי זו התרשלנות; ואם התרשל כאמור ביחס לאדם אחר, שלגביו יש לו באותן נסיבות חובה שלא לנהוג כפי שנהג, הרי זו רשלנות, והגורם ברשלנותו נזק לזולתו עושה עוולה". סעיף 36 לפקודת הנזיקין קובע כי "החובה האמורה בסעיף 35 מוטלת כלפי כל אדם וכלפי כל נכס, כל אימת שאדם סביר צריך היה באותן נסיבות לראות מראש שהם עלולים, במהלכם הרגיל של דברים, להיפגע ממעשה או ממחדל המפורשים באותו סעיף".
58. יסודות עוולת הרשלנות מתקיימים. המשיב עשה מעשה שבנק סביר לא היה עושה באותן נסיבות, לא השתמש במיומנות, ולא נקט מידת זהירות, שבנק סביר, נבון וכשיר לפעול כבנק היה משתמש או נוקט באותן נסיבות. על כן, זוהי התרשלנות. המשיב התרשל ביחס לאנשים אחרים, מהגרי העבודה, אשר ביחס אליהם חלה עליו חובה לא לנהוג כפי שנהג. על כן, זוהי רשלנות. והגורם ברשלנותו נזק לזולתו עושה עוולה. חובת הזהירות מוטלת כלפי כל אדם וכלפי כל נכס, כל אימת שאדם סביר צריך היה באותן נסיבות לראות מראש שהם עלולים במהלכם הרגיל של דברים להיפגע מהמעשה או המחדל.
59. הואיל ומדובר בתאגיד בנקאי, חובת הזהירות אף מחמירה יותר. בית המשפט העליון כבר קבע כי "אמות המידה ההתנהגותיות המחמירות מצאו את ביטויין בין היתר בחובת האמון הבנקאית. חובה זו מגלמת בתוכה את ציפיותו הלגיטימית של הלקוח כי הבנק יתנהג עימו ברמה גבוהה של מקצועיות, הגינות וזהירות" - ע"ע 1691/11 בנק לאומי למשכנתאות בע"מ נ' צוברי, פסקה ג' לחוות הדעת של השופט רובינשטיין (נבו 15.12.2015). כן ראו ע"א 5893/91 טפחות בנק משכנתאות לישראל בע"מ נ' צבאח, פ"ד מח(2) 573, 592 (1994). הואיל ומדובר בלקוחות המשתייכים לאוכלוסייה החלשה ביותר במשק, והכספים מועברים אליהם רגע לפני שהם עוזבים את הארץ, נדרשת מידת זהירות גבוהה ביותר.
60. התנהלות המשיב מקימה לחברי הקבוצה עילת תביעה גם בשל הפרת חובת הנאמנות. סעיף 1 לחוק הנאמנות קובע כי "נאמנות היא זיקה לנכס שעל פיה חייב נאמן להחזיק או לפעול בו לטובת נהנה או למטרה אחרת". למשיב זיקה לנכס - כספי הפיקדון - שעל פיה הוא חייב להחזיק בהם ולפעול בהם לטובת מהגרי העבודה. על כן מתקיימת נאמנות.

61. לפי סעיף 2 לחוק הנאמנות, נאמנות יכולה להיווצר "על פי חוק, על פי חוזה עם נאמן או על פי כתב הקדש". בית המשפט העליון קבע כי סעיף זה "כולל רשימה פתוחה, וניתן לקבוע כי נאמנות היא שרירה, קיימת ובת תוקף משפטי, 'תהיה דרך יצירתה אשר תהיה'... הגדרתו הרחבה של סעיף 1 מאפשרת להחיל את הוראותיו של חוק הנאמנות על מגוון של מערכות יחסים משפטיות במנותק מהאופן בו נוצרו, כל עוד אלה נופלות להגדרת מוסד הנאמנות" - רע"א 5156/18 **פבליקוב נ' טויס - מנהל מיוחד**, פסקאות 14-15 (נבו 6.11.2018). בענייננו, הנאמנות נוצרה מכוח חוק עובדים זרים, תקנות הפיקדון ותקנות חשבון הפיקדון.
62. סעיף 10 לחוק הנאמנות מורה כך - "(א) נאמן חייב לשמור על נכסי הנאמנות, לנהלם ולפתחם ולפעול להשגת מטרות הנאמנות, ומוסמך הוא לעשות כל הדרוש למילוי תפקידיו. (ב) במילוי תפקידיו חייב הנאמן לנהוג באמונה ובשקידה כפי שאדם סביר היה נוהג באותן נסיבות..." המשיב מפר חובות אלה. הוא מנכה מס ביתר ומעביר לחברי הקבוצה, הנהנים, תשלום חסר. בהתנהלותו ובמחדליו הוא חוטא להשגת מטרות הנאמנות. ברור כי הוא אינו נוהג כפי שנאמן סביר היה נוהג באותן נסיבות.
63. לעניין התיישנות עילת תביעה המבוססת על יחסי נאמנות, נקבע כי "כשמדובר בתביעה שעילתה ביחסי נאמנות, הכלל הרגיל איננו חל, ותחתיו חל הכלל כי 'עילת התביעה נגד הנאמן נוצרת מן הרגע שבו הוא כופר במעמדו כנאמן או מן הרגע שבו הוא מפר את חובתו כנאמן'" - ע"א 1559/99 **צימבלר נ' תורג'מן**, פ"ד נז(5) 49, 67 (2003). הואיל ועד היום המשיב לא כפר במעמדו כנאמן, עילת התביעה עומדת לכל מהגרי עבודה אשר משכו את כספי הפיקדון שלהם, לרבות עובדים שמשכו את הכספים למעלה משבע שנים לפני הגשת בקשת האישור.
64. נוסף על כך, לחברי הקבוצה עומדת עילה לפי חוק עשיית עושר ולא במשפט. סעיף 1(א) לחוק עשיית עושר ולא במשפט מורה כי "מי שקיבל שלא על פי זכות שבדין נכס, שירות או טובת הנאה אחרת (להלן - הזוכה) שבאו לו מאדם אחר (להלן - המזכה), חייב להשיב למזכה את הזכיה, ואם השבה בעין בלתי אפשרית או בלתי סבירה - לשלם לו את שוויה".
65. הראינו כי המשיב מנכה מס ביתר ומעביר לעובדים תשלום חסר, וזאת בניגוד לחוק עובדים זרים, לתקנות הפיקדון, לנהלים ולהוראות התשלום של רשות האוכלוסין. בכך יש עשיית עושר ולא במשפט.
66. למבקשת לא ידוע אם המשיב מעביר את הכספים שמנוכים ביתר לרשות המיסים, או שהכספים נותרים אצלו. גם אם המשיב מעביר את הכספים לרשות המיסים, עדיין הוא צריך להשיב לחברי הקבוצה את הכספים החסרים. מקרה דומה התעורר בעניין ע"א 7115/14 **סירוגה-ברניר נ' סלקום ישראל בע"מ** (נבו 3.7.2017) (להלן: **עניין סירוגה**). באותו מקרה חברת הסלולר גבתה מלקוחותיה מע"מ בניגוד לדין, והעבירה את סכומי הגבייה לרשות המיסים. בית המשפט העליון קבע כך - "נראה על פני הדברים כי ככל שחברות הסלולר תחויבנה להשיב ללקוחות את המע"מ שגבו מידיהם, תעמוד להן תביעת שיפוי נגד רשות המיסים בגין כל סכום שבו יחויבו כאמור... מנגד, אם ייקבע כי הגבייה שעליה מלינים המערערים הייתה שלא כדין וחברות הסלולר יופטרו מהשבה, משמעות הדבר היא שהקבוצה המיוצגת לא תזכה בהשבה של כספים שנגבו ממנה שלא כדין. תוצאה כזו היא [ב]בירור צודקת פחות" (עניין **סירוגה**, פסקה 48). דברים אלה יפים לענייננו. אם המשיב מעביר את סכומי המס שגבה ביתר לרשות המיסים, עשויה לעמוד לו זכות לתביעת שיפוי נגדה. כך או כך, אין לפגוע בזכות של חברי הקבוצה לתבוע מהמשיב את הסכומים החסרים.

67. התנהלות המשיב מקימה לחברי הקבוצה עילת תביעה גם בשל הפרת חובות הגילוי ואיסור הטעיה. סעיף 3 לחוק הבנקאות קובע כי "לא יעשה תאגיד בנקאי - במעשה או במחדל, בכתב או בעל-פה או בכל דרך אחרת - דבר העלול להטעות לקוח בכל ענין מהותי למתן שירות ללקוח (להלן - הטעיה); בלי לגרוע מכלליות האמור יראו ענינים אלה כמהותיים: (1) המהות והטיב של השירות...".

68. נקבע כי "הוראה זו משמעה, כי ייתכנו נסיבות שבהן יידרש בנק לגלות ללקוח מידע בסיסי הנוגע לטיב העיסקה ולמהותה, אם הדבר נחוץ למניעת הטעייתו של הלקוח... אי גילוי כאמור עלול להביא למסקנה כי הבנק הפר את חובתו על-פי סעיף 3" - ע"א 1304/91 **טפחות - בנק משכנתאות לישראל בע"מ נ' ליפרט**, פ"ד מז(3) 309, 329-330 (1993) (חוות הדעת של השופט שמגר, שהיה בעמדת מיעוט, אך לא בעניין זה).

69. המשיב אינו מגלה פרטים מהותיים ללקוחות על העברת כספי הפיקדון. כאמור, המסמך המועבר לעובד שמושך את כספי הפיקדון מכונה "רכישת מט"ח" (נספח 6 לבקשה זו). מסמך זה אינו כולל את יתרת התשלום העומדת לזכות העובד ואת הניכויים שבוצעו. בכך, המשיב מונע מחברי הקבוצה את האפשרות להתחקות אחר התשלום החסר.

70. מדובר בעובדים חלשים, מהגרי עבודה שהגיעו לישראל לתקופה קצובה. לרוב הם אינם דוברים את השפה העברית. הכספים מועברים אליהם בסניף המשיב בנמל התעופה, רגע לפני שהם עוזבים את הארץ. היכולת שלהם לגלות כי המשיב העביר להם תשלום חסר היא נמוכה ביותר. אי-גילוי מידע בסיסי על ידי המשיב מקשה עליהם אף יותר.

71. לסיכום חלק זה, התנהלות המשיב מקימה לחברי הקבוצה עילות תביעה חזקות.

חלק שישי - הסעדים בתובענה הייצוגית

72. עילות התביעה מזכות את חברי הקבוצה בסעדים הבאים -

(א) חיוב המשיב לשלם לחברי הקבוצה סכומים שנוכו ביתר מכספי הפיקדון, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועד הניכוי ועד ההשבה בפועל;

(ב) חיוב המשיב לתקן את שיטת ניכוי המס מכספי הפיקדון, כך שניכוי מס בשיעור 15% יחול על היתרה נטו - כלומר על היתרה לאחר שבוצעו כל יתר הניכויים - עמלות, הוצאות הרחקה, וקנס בשל שהייה שלא כדין;

(ג) חיוב המשיב למסור לחברי הקבוצה מידע מלא בנוגע להעברת כספי הפיקדון;

(ד) מינוי בעל תפקיד אשר יפקח על ביצוע פסק הדין.

73. הנזק שנגרם לחברי הקבוצה ברור. לא הועברו להם כל הכספים להם הם זכאים.

74. סעיף 4(ב)(2) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי בבקשה לאישור שמגיש ארגון "די בכך שהמבקש יראה כי לכאורה נגרם נזק לחבר הקבוצה או כי קיימת אפשרות סבירה שנגרם נזק לקבוצה שבשמה הוגשה הבקשה". המבקשת הראתה באופן ברור כי לחברי קבוצה הועברו סכומים חסרים וכי נגרם להם נזק.

75. כפי שהראינו, הסכומים משתנים בין חברי הקבוצה. חלק מהם סבלו נזק שמגיע לאלפי ש"ח לאדם.

76. בהתאם לנתונים שהועברו על ידי רשות האוכלוסין (המידע שצורף לנספח 18 לבקשה זו), אלפי עובדים זרים ועובדים מבקשי מקלט עוזבים מדי שנה את ישראל ומושכים את כספי הפיקדון. בשנים 2017 עד 2023 משכו את כספי הפיקדון 53,469 עובדים. לכך יש להוסיף ריבית והצמדה ממועד הניכוי ועד התשלום בפועל. על כן, המבקשת מעריכה כי מדובר בסכומים העולים על 2.5 מיליון ש"ח.

77. בשלב הדיון בבקשת האישור, אין צורך להוכיח את הנזק של חברי הקבוצה, "הנזק יכומת ויוערך בהליך העיקרי" - רע"א 6897/14 רדיו קול ברמה בע"מ נ' קולך - פורום נשים דתיות, פסקאות 60 ו-64 (נבו 9.12.2015) (להלן: עניין קול ברמה).

78. נוסף על כך, יש לחייב את המשיב לשנות את התנהלותו. עליו לחשב את המס בשיעור של 15% מסכום הנטו, כלומר מיתרת כספי הפיקדון לאחר כל הניכויים.

79. כמו כן יש לחייב את המשיב לגלות לעובדים את כל המידע המהותי ביחס להעברת הכספים.

80. בהתאם לתקנות 2(א)11 ו-2(א)12 לתקנות תובענות ייצוגיות, יש לציין בבקשת האישור את הגמול ושכר הטרחה המבוקשים. מבוקש לקבוע גמול למבקשת, בשיעור של 7.5% מסכום הפיצוי שייפסק לטובת הקבוצה. כן מבוקש לקבוע שכר טרחה לטובת באי-כוח המייצגים בשיעור של 25% על כל סכום שעד 5 מיליון ש"ח שייפסק לטובת הקבוצה; 20% על כל סכום בין 5 מיליון ש"ח עד ל-10 מיליון ש"ח; ו-15% על כל סכום מעל 10 מיליון ש"ח. לעניין שווי ההטבה, יש לקחת בחשבון את התועלת שתצמח עקב שינוי ההתנהלות בעתיד. לשכר הטרחה ולגמול יש להוסיף מס ערך מוסף. הגמול ושכר הטרחה המבוקשים אינם כוללים את שכר הטרחה וההוצאות בגין הדיון בבקשת האישור.

חלק שביעי - מתקיימים כל התנאים לאישור התובענה כייצוגית

81. סעיף 3(א) לחוק תובענות ייצוגיות מורה כי "לא תוגש תובענה ייצוגית אלא בתביעה כמפורט בתוספת השניה או בענין שנקבע בהוראת חוק מפורשת כי ניתן להגיש בו תובענה ייצוגית...". לפי פרט 3 לתוספת השנייה לחוק, ניתן להגיש "תביעה נגד תאגיד בנקאי, בקשר לענין שבינו לבין לקוח, בין אם התקשרו בעסקה ובין אם לאו". מהגרי העבודה הם לקוחות של המשיב (וגם אם רשות האוכלוסין היא הלקוח הרשום של החשבון, עדיין יש לראות את העובדים הזרים כלקוחות, ובכל מקרה מדובר בעניין שבין בנק ובין לקוח). על כן, מקרה זה מתאים להתברר בתובענה ייצוגית.

82. סעיף 4(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "אלה רשאים להגיש לבית המשפט בקשה לאישור תובענה ייצוגית כמפורט להלן ... (3) ארגון בתביעה או בענין כאמור בסעיף 3(א), שבתחום אחת המטרות הציבוריות שבהן עוסק הארגון - בשם קבוצת בני אדם אשר אותה תביעה או אותו ענין מעוררים שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל החברים הנמנים עמה, ובלבד שבית המשפט שוכנע כי, בנסיבות הענין, קיים קושי להגיש את הבקשה בידי אדם כאמור בפסקה (1)".

83. המבקשת היא עמותה רשומה, הפועלת באופן סדיר כ-17 שנים. המבקשת הציבה לה למטרה, בין היתר, לפעול "להגשמה, קידום, הגברה, הפעלה ועידוד של אכיפה אזרחית והוגנות בתחומי ... חברה, הכלכלה... והצרכנות" (מתוך אתר האינטרנט של המבקשת - htl.org.il).

84. המבקשת היא גורם מוביל בתחום האכיפה האזרחית. לאורך השנים המבקשת הגישה תלונות ובקשות למשרדי ממשלה ורשויות - רשות ניירות ערך, רשות התחרות, הרשות להגנת הצרכן וסחר הוגן, משטרת ישראל ורשויות פיקוח ואכיפה אחרות. המבקשת אף עוסקת בעניינים בעלי חשיבות ציבורית, הנוגעים לרגולציה כלכלית, סדרי ממשל וטוהר מידות. המבקשת התייצבה בפני ועדות ממשלתיות וציבוריות רבות שעסקו בעניינים אלה. פעולות המבקשת נועדו לשיפור נורמות התחרות, הגילוי וההגינות במשק.
85. המבקשת היא הארגון המוביל בישראל בהגשת תובענות ייצוגיות. בבקשת אישור שהגישה המבקשת נקבעו לראשונה התנאים להגשת תביעה ייצוגית על ידי ארגון - ת"צ (כלכלי ת"א) 12-09-2484 **הצלחה התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת (ע"ר) נ' כהן** (החלטות מימים 18 בפברואר ו-8 במאי 2013) (להלן: עניין כהן). כללים אלה אושרו על ידי בית המשפט העליון בעניין **קול ברמה**.
86. בעניין **כהן** נקבע ביחס למבקשת, כי "... התרשמתי כי מדובר בעמותה ראויה שפועלת במספר חזיתות ואף ניכסה לעצמה הישגים משמעותיים בתחום" (פסקה 89 להחלטה מיום 18 בפברואר 2013).
87. מאז הגישה המבקשת תובענות ייצוגיות נוספות - ת"צ (מחוזי מ"ר) 13-02-10538 **הצלחה התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת נ' אל על נתיבי אויר לישראל בע"מ** (בנושא קרטל עולמי לתיאום מחירי הובלת מטענים בהטסה); ת"צ (כלכלית ת"א) 13-03-43065 **הצלחה התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת נ' Perrigo Company** (הטעיית משקיעים על ידי חברה דואלית); ת"צ (מחוזי מ"ר) 13-11-53990 **הצלחה התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת נ' AU OPTRONIC CORPORATION** (קרטל עולמי לתיאום מחירי מסכים אלקטרוניים); ת"צ (מחוזי מ"ר) 15-09-6298 **הצלחה התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת נ' נשר מפעלי מלט ישראליים בע"מ** (מחיר מופרז של מלט); ת"צ (מחוזי מ"ר) 17-05-21099 **הצלחה התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת נ' חברת החשמל לישראל** (תעריפי חשמל במכירה מרוכזת); ת"צ (מחוזי מ"ר) 18-11-60157 **הצלחה התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת נ' מדינת ישראל - משרד התחבורה** (יתרות זכות המוחזקות בידי משרד התחבורה ואינן מועברות לזכאים); ת"צ (מחוזי י-ם) 18-12-71208 **הצלחה התנועה הצרכנית לקידום חברה כלכלית הוגנת נ' כלל חברה לביטוח בע"מ** (תשלומים והחזרים למבוטחים באמצעות המחאות); ת"צ (מחוזי מ"ר) 19-08-30370 **הצלחה התנועה הצרכנית לקידום חברה הוגנת נ' בנק הפועלים בע"מ** (עמלת פירעון מוקדם); ת"צ (מחוזי מ"ר) 20-05-28301 **הצלחה - לקידום חברה הוגנת נ' בנק הפועלים בע"מ** (חשבונות רדומים); ת"צ (מחוזי ת"א) 21-08-45988 **הצלחה - לקידום חברה הוגנת נ' דלתא קפיטל גרופ בע"מ** (אשראי חוץ בנקאי); ת"צ (מחוזי חי') 22-09-9407 **הצלחה - לקידום חברה הוגנת (ע"ר) נ' אריקה בי-קיו ליזר בע"מ** (הטעיית משקיעים); ת"צ (מחוזי חי') 22-09-26586 **הצלחה - לקידום חברה הוגנת (ע"ר) נ' נמל חיפה בע"מ** (גביה שלא כדין של תשלומים); ועוד. המבקשת גם הגישה תובענות ייצוגיות בתחום דיני העבודה, למשל ת"צ (אזורי ת"א) 20-05-68077 **הצלחה - לקידום חברה הוגנת נ' מנורה-מבטחים** (ועדות רפואיות ופנסיית נכות), ות"צ (אזורי ת"א) 24-01-11908 **הצלחה - לקידום חברה הוגנת נ' אלטשולר שחם גמל ופנסיה בע"מ** (דמי ניהול - ביטול הטבות והודעה מוקדמת).
88. בהליכים שהמבקשת יזמה נקבעו תקדימים חשובים. כמו כן, המבקשת השיגה עבור חברי הקבוצות שהיא ייצגה, סעד בהיקף כספי גדול מאוד.

89. המבקשת פעילה בהיבטים נוספים הנוגעים לתובענות ייצוגיות וקידומן. המבקשת בוחנת הסדרי פשרה בתביעות ייצוגיות, ומגישה התנגדות במקרים מתאימים. המבקשת אף הוכרה כידידת בית משפט וצורפה להליכים ייצוגיים מכוח סעיף 15 לחוק תובענות ייצוגיות, למשל בת"צ (מחוזי ת"א) 1715-02-15 **עטיה נ' ידיעות אינטרנט ותקשורת דיגיטלית בע"מ** (פרסום סמוי); ע"ע (ארצי) 40988-08-19 **מרקוס נ' נציבות שירות המדינה** (מכרזי פרקליטים); וס"ק (אזורי י-ם) 63029-06-20 **ארגון העיתונאים בישראל נ' תאגיד השידור הישראלי** (פעולתו התקינה של תאגיד השידור הישראלי וסמכויות המנכ"ל).
90. כמו כן, בעקבות התערבות המבקשת, מונתה הנהלת הקרן למימון תובענות ייצוגיות, שפועלת מכוח סעיף 27א' לחוק תובענות ייצוגיות. המבקשת נטלה חלק בהליכים שהביאו להוצאת תקנות תובענות ייצוגיות (סיוע במימון בקשות לאישור ותובענות ייצוגיות), התש"ע-2010, ותקנות תובענות ייצוגיות (סדרי עבודתה של הנהלת הקרן למימון תובענות ייצוגיות), התש"ע-2010.
91. פעילות המבקשת בתחום התובענות הייצוגיות זכתה להכרה ציבורית רבה. על פעולות אלה הוענק למבקשת פרס "איש השנה" לשנת 2012, מטעם הקתדרה לממשל תאגידי של אוניברסיטת בר-אילן. כמו כן, בשנת 2013 המבקשת זכתה באות "יקיר תובענות ייצוגיות", שהוענק לה בכנס לתובענות ייצוגיות של מרכז "הלכה ומעשה".
92. נכסי המבקשת והכנסותיה משמשים להגשמת המטרות הציבוריות שלה בלבד. היא איננה פועלת מטעם מפלגה או גוף פוליטי אחר, או בזיקה לאחד מאלה או לקידום מטרות של אחד מאלה.
93. הנה, אין ספק שהמבקשת היא ארגון מתאים לפעול כמבקשת בבקשת האישור.
94. בעניין **קול ברמה** בית המשפט העליון קבע כי ככלל, על ארגון המבקש להיות תובע מייצג להוכיח כי פעל לאיתור תובע, ואולם יש מקרים בהם קיים קושי אינהרנטי להגיש את בקשת האישור על ידי תובע בעל עילת תביעה אישית, ואז הארגון אינו נדרש לפנות לתובעים פוטנציאליים (פסקה 39 לחוות הדעת של השופט דנציגר). עוד נקבע כי ראוי לא להציב חסמים גבוהים מדי בפני ארגונים המבקשים לפעול כתובעים מייצגים (פסקה 3 לחוות הדעת של השופט חיות ופסקאות 2 ו-5 לחוות הדעת של השופטת ברק-ארז). בעניין רע"א 6641/20 **י.ו.א.ל ירושלים אויל אקספלוריישן בע"מ נ' הייט** (נבו 29.11.2022), הוזכרה ההלכה לפיה "יש להימנע מגישה מצמצמת ביחס לדרישות סעיף 4(א)(3) לחוק" (פסקה 14). עוד נקבע כי "יש בהחלט מקום לעודד הגשה וניהול של הליכים ייצוגיים בידי ארגונים הפועלים לקידום מטרות ציבוריות, באופן העולה בקנה אחד עם תכליתו של חוק תובענות ייצוגיות" (פסקה 16).
95. בענייננו, קיים קושי אינהרנטי להגיש את בקשת האישור על ידי תובע בעל עילה אישית. העובדים מקבלים את כספי הפיקדון שלהם בעת יציאתם מהארץ. על כן, חברי הקבוצה כבר אינם שוהים בישראל, וממילא אינם יכולים לנהל הליך משפטי בישראל, וודאי לא תביעה ייצוגית. כבר נקבע כי "התובע הייצוגי מייצג קבוצה. ייצוג קבוצה אינו מתבטא רק בחקירה נגדית על התצהיר אלא עליו לייצג באופן הולם את כלל חברי הקבוצה. ייצוג הולם הוא גם נוכחות של התובעת הייצוגית בעת הדיון בבקשה לאישור התובענה" - ע"ר (אזורי ת"א) 3267-06-16 **מתן חן שירותי סיעוד בע"מ - BIRSAN**, פסקה 6 (נבו 3.7.2016).
96. קשה לחשוב על קושי אינהרנטי מובהק יותר מאשר זה שעולה בענייננו.
97. מעבר לכך, מדובר בעובדים המשתייכים לקבוצה חלשה. הם מגיעים לישראל ממדינות זרות לתקופת זמן מוגבלת, ורובם אינם דוברים את השפה העברית. הם ודאי אינם בקיאים בהלכות הבנקאות הישראליות. אין להם שום דרך להבין כי הם קיבלו תשלום בחסר. גם מטעם זה יש לקבוע כי קיים קושי אינהרנטי להגשת בקשת אישור על ידי אדם בעל עילה אישית.

98. בעניין קול ברמה נקבע כי "ניתן לחשוב על מספר אינדיקציות שעשויות להעיד על קיומו של קושי כאמור. כך, ניתן לחשוב שבעיה של חסרון כיס בקרב תובעים פוטנציאליים עלולה להצביע על קושי. ברי כי ככל שעלות הגשת הבקשה לאישור התובענה הייצוגית נחזית להיות גבוהה יותר, גובר החשש כי לא ימצא תובע בעל עילת תביעה אישית אשר יסכים לפתוח בהליך. חשש זה רלבנטי למשל במצבים שבהם קבוצת הניזוקים 'מוחלשת' וחבריה אינם בעלי אמצעים כלכליים מספיקים... בנוסף, ניתן לחשוב על תחומים או מצבים שבהם הניזוקים הישירים אינם מודעים לעצם הפגיעה בהם בשל פערי ידע או היעדר יכולת להבין את הפגיעה" (פסקה 38). נסיבות אלה מתקיימות בענייננו, וגם הן מצביעות על קושי אינהרנטי.

99. למעלה מהצורך, המבקשת עשתה מאמצים לאיתור מהגר עבודה, לצורך בחינת האפשרות שיהיה תובע מייצג.

100. נערכו ניסיונות לפנות למר סאהין ולמר דיקמן, שכספי הפיקדון שלהם שולמו על ידי המשיב באופן חסר (נספחים 11-14 לבקשה זו). עובדים אלה מצויים בטורקיה, ואינם יכולים להגיע לישראל כדי לשמש כתובעים ייצוגיים.

101. ביום 24 באפריל 2025 פורסמה מודעה בשפה האנגלית בעיתון "ישראל היום", ומודעה בעברית בעיתון "מעריב". במודעות נמסר כך -

פנייה למהגרי עבודה לבחינת אפשרות לשמש תובעים ייצוגיים בקשר לתביעה בגין ניכוי מס ביתר מכספי הפיקדון

הצלחה - לקידום חברה הוגנת (ע"ר) (העמותה) מזמינה מהגרי עבודה (עובדים זרים ועובדים מבקשי מקלט, שעבדו בישראל, והם אינם אזרחי או תושבי ישראל), שמשכו כספי פיקדון שהופקדו עבורם בחשבון בנק המנוהל על ידי בנק מזרחי-טפחות, ליצור קשר עם העמותה על מנת שתיבחן את התאמתם לשמש כתובעים ייצוגיים בבקשה לאישור תובענה ייצוגית.

הבקשה לאישור תובענה ייצוגית תוגש בשל ניכוי מס ביתר מכספי הפיקדון.

כשמהגר עבודה עוזב את ישראל ומושך את כספי הפיקדון שהמעסיק הפקיד עבורו, הבנק מנכה מסכום זה עמלות, הוצאות הרחקה, וקנסות בשל שהייה בארץ שלא כדין. מהיתרה נטו (לאחר כל הניכויים), יש לנכות מס. הבנק מנכה מס מסכום הפיקדון הכולל - כלומר מסכום הפיקדון לפני ניכויים בגין עמלות, הוצאות הרחקה ושהייה ללא אשרה. הדבר מנוגד לחוק.

המשמעות הכספית יכולה להגיע למאות ואלפי שקלים לכל עובד.

לאחר קבלת הפניות ובחינתן, יוחלט על האופן הראוי לקידום הליכים, לרבות התאמת הפונים לשמש כתובעים ייצוגיים. הסברים מפורטים על הליך התובענה הייצוגית, יימסרו לפונים במקביל לבחינה ראשונית של התאמתם.

לבירור העניין יש לפנות אל העמותה, טלפון 03-6114485, פקס 03-6114486, דוא"ל - hazlacha2025@gmail.com.

אין לראות במודעה זו התחייבות לביצוע פעולה כלשהי או מתן שירות, אלא הזמנה למסור מידע בלבד. פעולות שתנקוט העמותה, אם יינקטו, נתונות לשיקול דעתה הבלעדי של העמותה ובכפוף לכל דין.

הצלחה - לקידום חברה הוגנת (ע"ר)

העתקי המודעות שפורסמו בעיתונות ביום 24 באפריל 2025 מצורפים לבקשה זו כנספח 21.

102. באותו יום פורסמו המודעות בשפה העברית והאנגלית בעמוד המבקשת ברשת החברתית X.

העתקי המודעות שפורסמו ברשת החברתית X מצורפים לבקשה זו כנספח 22.

103. נוסף על כך, ביום 6 במאי 2025 נתלו מודעות בשכונות בדרום העיר תל-אביב בהם מתגוררים מהגרי עבודה רבים. נתלו מודעות ברחוב הגר"א 28, מחוץ למרכז קהילתי הגר"א ומול מרכז תעסוקה שיקומי; ברחוב יסוד המעלה 62, בקרבת טיפת חלב תחנת נווה שאנן; ברחוב לוינסקי 112, בתחנה המרכזית; ברחוב לוינסקי 95, בגינת לוינסקי בקרבת גני ילדים; ברחוב אברבנאל 74, מחוץ למרכז קהילתי פלורנטיין, וברחוב המסגר 7, מחוץ לבית הספר "גוונים".

מכתב מיום 8 במאי 2025 המתעד את תליית המודעות בדרום העיר תל-אביב, מצורף לבקשה זו כנספח 23.

104. בחודש אפריל 2025 המבקשת פנתה, באמצעות באי-כוחה, למוקד לפליטים ולמהגרים לצורך איתור תובע ייצוגי. ביום 21 במאי 2025, גברת סיגל רוזן, רכזת מדיניות ציבורית במוקד, השיבה כי נעשו פניות למספר עובדים, אך לא אותר עובד שהיו ברשותו מסמכים שיאפשרו לבחון האם הוא מחזיק בעילת תביעה.

המכתב של גברת רוזן מהמוקד לפליטים ולמהגרים מיום 21 במאי 2025, מצורף לבקשה זו כנספח 24.

105. למרות הפרסומים המשמעותיים ומאמצי האיתור, לא התקבלו פניות של חברי קבוצה שמחזיקים בעילת תביעה ויכולים לשמש כתובעים ייצוגיים.

106. לאחרונה, במקרה דומה, בו לא ניתן היה לאתר מהגר עבודה על עילה אישית השווה בארץ באופן חוקי, אושרה תובענה ייצוגית שהוגשה על ידי ארגון - ת"צ (אזורי חי) 5120-02-23 קו לעובד (ע"ר) - יילמזלר אינטרנשיונל - חברה לבניה, תיירות וטקסטיל בע"מ (נב 20.3.2025) (בקשת רשות ערעור טרם נדונה - בר"ע 81214-03-25). נקבע כך - "יש להתחשב בקשיי הנגישות של עובדים זרים להליך המשפטי, וכפי שהם הוכרו שוב ושוב בפסיקה... לא בכדי מציינת המבקשת כי '.... הקושי ברור. אין עובד שסיים לעבוד אצל המשיבה וישהה בארץ באופן חוקי בתקופה הנדרשת לניהול ההליך'" (שם, פסקה 12). בית הדין האזורי עמד על "מגמת בית המשפט העליון לעודד הגשה וניהול של הליכים ייצוגיים בידי ארגונים הפועלים לקידום מטרות ציבוריות" ועל כך "שעסקינן במימוש זכויות עובדים זרים, המתוארים בפסיקה כ'חלשים', 'ארעיים', עניים ובלתי מאורגנים" (שם, פסקה 13). דברים אלה יפים גם לענייננו.

107. בנסיבות אלה, מתחייבת המסקנה כי קיים קושי של ממש להגיש את התביעה באמצעות תובע ייצוגי האוחז עילת תביעה אישית.

108. סעיף 8(א) לחוק תובענות ייצוגיות קובע כי "בית המשפט רשאי לאשר תובענה ייצוגית, אם מצא שהתקיימו כל אלה: (1) התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה, ויש אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה; (2) תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות הענין; (3) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בדרך הולמת; ... (4) קיים יסוד סביר להניח כי ענינם של כלל חברי הקבוצה ייוצג וינוהל בתום לב". תנאים אלה מתקיימים במלואם.

109. היסודות של עילות התביעה משותפים לכל חברי הקבוצה. המשיב פעל באופן זהה - הוא ניכה מס מסכום הפיקדון הכולל (סכום הברוטו), ובכך העביר תשלום חסר לכל חברי הקבוצה.

110. לשם בירור עילות התביעה בית המשפט הנכבד יידרש לדון ולהכריע בשאלות משותפות רבות, ובין היתר באלה - האם סדר הניכויים היה שגוי; האם יש לחייב את המשיב להחזיר לחברי הקבוצה את הסכומים שנוכו מהם ביתר; האם יש לחייב את המשיב לגלות פרטים נוספים ללקוחות המושכים את כספי הפיקדון ועוד. היסודות המשותפים לחברי הקבוצה מהווים מרכיב עיקרי בהתדיינות.

111. למען הזהירות, לא נדרשת זהות מוחלטת של כל השאלות העובדתיות והמשפטיות, ביחס לכל חברי הקבוצה - רע"א 2128/09 הפניקס חברה לביטוח בע"מ נ' עמוסי, פסקה 10 לחוות הדעת של השופט ריבלין (נבו 5.7.2012). אם קיימים הבדלים בין חברי הקבוצה, הם זניחים ביחס למשותף ביניהם. שונות הנוגעת לזקק ודאי אינה פוגעת באפשרות לנהל את התובענה כייצוגית. ראו ע"א 10085/08 תנובה נ' יורשי ראבי, פסקה 55 (נבו 4.12.2011), ובג"ץ 5148/18 שחם נ' בית הדין הארצי לעבודה, פסקה 30 (נבו 11.7.2022).

112. נוכח עילות התביעה המבוססות היטב והנימוקים שהמבקשת הציגה, קיימת אפשרות סבירה, ואף למעלה מכך, שהשאלות המשותפות יוכרעו לטובת הקבוצה.

113. תובענה ייצוגית תעמיד דרך יעילה והוגנת להכרעה במחלוקת. התובענה הייצוגית עוסקת בעניין בעל חשיבות רבה - תשלום חסר של כספי פיקדון המשולם עבור הזכויות הסוציאליות של מהגרי עבודה. תובענה ייצוגית מתאימה על מנת לתת להם סעד. גם גודל הקבוצה, עשרות אלפי אנשים, מצדיק את ניהול התובענה כייצוגית.

114. עניינם של חברי הקבוצה מיוצג ומנוהל בדרך הולמת ובתום לב. המבקשת ובאי-כוחה ערכו בירור מקיף של ההיבטים העובדתיים והמשפטיים. הם פועלים על מנת להשיג סעד הולם עבור חברי הקבוצה.

115. לסיכום, כל התנאים לאישור התובענה כייצוגית מתקיימים בבירור.

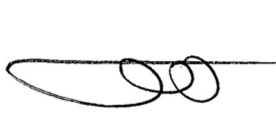
חלק שמיני - סוף דבר

116. כפי שעולה מבקשה זו, מדובר במקרה חמור של פגיעה באנשים השייכים לאוכלוסיה חלשה ביותר. התובענה הייצוגית נדרשת כדי להשיב לחברי הקבוצה סכומים המגיעים להם, לאחר שעבדו קשה מאוד עבורם. היא גם נדרשת כדי להביא את המשיב להתנהל כדין.

117. בקשה זו נתמכת בתצהיר של מר בן ציון ציטרין, יו"ר ועד המבקשת, המאמת את העובדות שמופיעות בה.

118. בית המשפט הנכבד מתבקש לאשר את התביעה כתובענה ייצוגית, בהתאם לחוק תובענות ייצוגיות, ולתת הוראות בקשר לניהול התביעה, כאמור בראשית הבקשה.

119. מן הדין ומן הצדק לקבל את הבקשה.

ספיר חי זריהן, עו"ד

הדס הולצשטיין תמיר, עו"ד
גיל רון, קינן ושות', עורכי-דין
באי-כוח המבקשת

גיל רון, עו"ד